

dozvoljeno. Član 20 Ustava koji govori o ograničenjima ljudskih i manjinskih prava ne dozvoljava da ograničenje nekog prava zadire u njegovu suštinu i obavezuje državne organe da vode računa o suštini prava koje se ograničava, važnosti svrhe ograničenja, prirodi i obimu ograničenja, odnosu između ograničenja i njegove svrhe i o tome da li postoji način da se ta svrha postigne manjim ograničenjem prava. Ako se ustavne odredbe uporede sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama primećuje se da nema formulacije koja postoji u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, naime da ograničenje mora imati legitimni cilj, već je dozvoljena svaka svrha koju dopušta sam Ustav. Ovaj propust bi mogao biti prevaziđen tumačenjem člana 18, st. 3 Ustava Srbije prema kome „odredbe o ljudskim i manjinskim pravima treba tumačiti u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva, saglasno važećim međunarodnim standardima ljudskih i manjinskih prava, kao i praksi međunarodnih institucija koje nadziru njihovo sprovođenje“.

Ustav ne sadrži odredbu kojom se izričito zabranjuje ograničavanje ljudskih i manjinskih prava zajemčenih opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, međunarodnim ugovorima i zakonima i drugim propisima na snazi, već samo sadrži uopšteniju odredbu kojom se propisuje da se dostignuti nivo ljudskih i manjinskih prava ne može smanjivati.

Ustav dozvoljava da se zakonom propiše način ostvarivanja pojedinih prava i sloboda ako je to Ustavom izričito predviđeno i kada je to neophodno za ostvarivanje pojedinog prava zbog njegove prirode. To se uglavnom odnosi na ona ljudska prava koja ne mogu neposredno da se sprovedu, pa je neophodno da se način njihovog sprovođenja reguliše zakonima (čl. 18, st. 2). Mada ovakva formulacija stvara mogućnost da se zakonom suzi polje primene nekog ustavnog prava to ne mora nužno da znači i ograničenje prava.

Članom 20 Ustava princip proporcionalnosti je jasno definisan, kao i merila po kojima se, pre svega, sudovi moraju rukovoditi pri tumačenju ograničenja ljudskih i manjinskih prava. Merila ocenjivanja proporcionalnosti su u skladu s praksom Evropskog suda za ljudska prava.

U Mišljenju Venecijanske komisije o Ustavu Srbije Komisija je ukazala na činjenicu da se Ustavom ne zahteva postojanje legitimnog cilja kako bi ograničenje bilo dozvoljeno ali je ta-kođe konstatovala da je ovaj član Ustava komplikovano formulisan, pa otvara mogućnost da se jave mnoga pitanja u vezi s tumačenjem različitih vrsta ograničenja. Vidi Evropska komisija za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija).

1.3. Derogacija ljudskih prava.

Odstupanje od pojedinih ljudskih prava za vreme ratnog i vanrednog stanja koja predviđa Ustav Srbije u skladu je s obavezom iz člana 4 PGP i člana 42 EKPS da do derogacije može doći kada „opstanak nacije ugrozi izvanredna javna opasnost“. Prema Ustavu Srbije mere derogacije imaju privremeni karakter i prestaju da važe kad prestane vanredno ili ratno stanje (čl. 202, st. 3). Ratno i vanredno stanje proglašava Narodna skupština, a ako ona nije u mogućnosti da se sastane odluke donose zajedno predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade, a Narodna skupština potvrđuje sve mere koje se propišu (čl. 201 i 200).

Ustav predviđa da su, po proglašenju ratnog ili vanrednog stanja (formalni uslov), dozvoljene mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava zajemčenih Ustavom, i to samo u onom obimu u kome je to neophodno (materijalni uslov).